

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.
Segéd-szerkesztő:
Hutinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a
anyagi és szellemi részét illető küldemények is
czimzendők.
Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Pünkösdi ünnepén.

(—á—) Csak pár napja, hogy megültük pünkösdi ünnepét, mely visszavarázsolja elménket a keresztény társadalom kétezeres múltjába, azon korb, hol a világosságnak a sötétséggel és tudatlansággal élet-halál tusát kellett vívnia.

És a harc az emberi nagy társadalom előnyére dőlt el. A világosság kétezer év előtt megünnepelte már diadalát a sötétség felett. Egy istenember tana világot hódítává lett, leigázta a századokkal azelőtt divó pogány bölcsészeti rendszereket, s a barbarismus helyét a humanismus áldásai foglalták és árasztották el.

És ezt tizenkét egyszerű ember volt hivatva s küldve keresztül vinni. Ők meghódították a világot; eloszlatták az emberi elme és szív fölött borongó sötét felleget s fogékonyrá teszik az igaznak, erkölcsileg nemesnek befogadására.

S azóta terjed folyton-folyvást a felvilágosodás. A keresztény tan solidaritásba tudta hozni a tudományt, műveltséget és erkölcsöt; csak hogy fájdalom! napjainkban e solidaritás láncszemei tágulni kezdenek s a népek boldogságának nélkülözhetetlen feltétele a vallás-erkölcsös irány az ál-liberalismusnak hol nyílt, hol fondorkodó hatása alatt kezdi erős bázisát elveszteni; ott pedig, hol a vallás-erkölcs hátterbe kezd szorulni, a jövő nem tűnhetik fel előttünk kecségető színben.

„Minden állam talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görnyed.“ Nagyon igazak a magyar Horác szavai. A szereplés teréről letűnt hatalmas nemzetek bukása szomorúan igazolja.

De mi nem esünk kétségbe; mert bár a vallás-erkölcs-ellenes áramlatnak nyomai már

észlelhetők szociális életünkben, sokkal jobban meggyökerezve látjuk a keresztény erkölcsöket, sokkal jobban érezzük áldásait, sem hogy az azokat eltiporni akaró törekvéseknek szívós kitartással ellen ne tudnánk állani.

Hogy ellenálljunk, hogy megvédjük azt a talizmánt, mely biztosítéka társadalmunk s hazánk boldogságának: egyöntetű összhangzó munkára kell elszánva lennünk.

Az apostoloknak megadatott a kegyelem sokféle nyelven beszélve csodákat művelni a világ átalakításában; mi egy földnek a magyar földnek fiai heterogen elemekből vagyunk összetéve, sokféle nyelven beszélünk, de egy jog élvezetében, egyenlő terhek viselésében osztozkodunk, egy nap süt ránk az égből, meg kell, hogy egymást értsük és becsüljük; s ez legkönnyebben elérhető a keresztény tökéletesség sarkalatos erőnye — a szeretet által.

Legyen pünkösdi ünnepe országunkban s közöttünk az üdvözölt szeretet ünnepe. Iparodjunk egymás kölcsönös támogatása, megértése által ama szent célt előmozdítani, mely a haladni akaró nemzetek minden egyes tagját kell, hogy lelkesítse s mely nem más: mint hazánk s édes mindnyájunk boldogítása.

Megyei élet.

Ezen közleményünk felibe voltaképpen a következő czím lett volna irandó: merénylet a megye adózó közönsége ellen.

Ugyanis a folyó hó 6-ára összehívott közgyűlés tárgysorozatában első sorban ez olvasható: „1) Kérelme Zilah város közönségének, a Zilahon építtetni tervezett katonai laktanya költségeire felveendő törlesztési kölcsönhöz, a megyének 1000 frt évi átalánnyal való hozzájárulása iránt. Ezen kérelemnek teljesítésével, a

megye lakosságának esetleg pótdadóval való megterhelése fog járni.“

Nos hát nem merénylet-e ez? Hisz miről van szó? Arról, hogy a megye ajándékozzon Zilah városának 30—40 ezer forintot, avagy — a mi egyre megy ki, — kösse le a megye adózó közönségét 30—40 éven át 1000 frt pótdadó hordozására. És miért? Azért, hogy Zilah városának jövedelmi forrást nyissunk és igen sok más előnyt biztosítsunk. Lám mennyire igaz a francia példaszó: „Evés közben jön meg az étvágy.“ Alig kapta meg Zilah ártézi kutjára a megye ezerét, — ráéhezett a százezerére.

Mutassanak fel nekünk a kérelmező urak egyetlen esetet a megyék életéből, a hol a székhelynek a megye nyitott volna jövedelmi forrásokat. Elég jövedelmi forrás már maga a székhelyi léte. Avagy tekintsünk fel az ország fővárosára, a hol a „legelső magyar ember“ és a törvényhozó testület székel s a melynek emelésére a király és ország milliókat áldoztak! Van-e egyetlen nemzeti, királyi, törvényhozási alkotás, melyből Pestnek jövedelme lenne?? Maga Pest szégyenlené elfogadni ezt, sőt mindenütt jó példával jár elől. Nem olyan rég történt, friss emlékezetünkben lehet, hogy a királyi szó megnyitotta a „Ferencz József lovassági laktanyát“, melyet Pest városa épített; de az országtól egy fillért sem kért rá.

Ha valaki azt mondaná, hogy felszólalásunknak közérdeken kívül más rugója van: ezt mint alaptalan gyanúsítást a leghatározottabban visszautasítanók. Kezdeményezzen csak Zilah közönsége valamelyes alkotást, a mely egyfelől az ő külső emelésére is szolgál ugyan, de másfelől a megye erkölcsi tekintélyét, népművelési szent ügyét vagy nemzeti erejét emeli; —

avagy emeljen hajlékot a megye betegeinek, igaz lévén ama régi s örök igazmondás: „ép testben lakik ép lélek“; —

avagy mutasson rá arra a nagyszámu árva selegre, a melynek 99%-tőlja elvesz a nemzetre nézve, s kezdeményezze egy árvaház létesítését:

biztosíthatjuk, hogy mi fogjuk első sorban a legmelegebben üdvözölni s az áldozathozatalban nem leszünk utolsók.

Azért a kérelmet beadott testület részéről — szentünk, — a leghelyesebb lenne egyeztetien visszavenni a kérvényt, — de hogy ha ez meg nem történik, hogy a megye első tisztviselője, az egyenes jelle-

S velem zokogja

Sir hantjain:

Beh' árván hagyta!

Édes Marim!

Surányi Gyula.

Páskuj Lajos.

Szül. 1824. Megh. 1887. május 28.

... A lant hurja elpattant.

... A költő, a meleghang, szívből jövő dalok mestere, ki szerető szívével magához ölelte az egész világot, — kinek szívéből annyi szeretet áradt, hogy melegségével tápláló napsugara volt a szegényeknek, segítő barátja mindenkinek: ismerősnek és ismeretlennek egyaránt; a kiváló lelkes, a fennkölt lelkű szónok, kinek ajakán apostoli ihlettséggel nyert életet az Isten ígéje; társaságban pedig kedélyének és szellemének egész kincsanyagját ragyogtatta olykor; a melegen szerető gyermek, testvér és rokon; a mi lapunk feledhetlen barátja és kedves munkatársa s a mit legelőbb kellett volna emlitenünk: az igazi magyar főpap, a ki magasztos hévvel szerette hazáját, nincs többé!

... Egy csillaggal szegényebb lett ismét a — föld. Lehullt az ég kárpitjáról, hogy emberi szemek ne lássák; lehullt, hogy annál megtisztultabban s

TÁRCZA.

MULT ÉS JELEN.

Kint játszottak

A pataknál,

Vigan, derűlten

Mint kis madár.

Virágot szedtek,

A rét alatt,

Mosolygva nézték

Az angyalok,

Hogy futottak a

Lepke után;

Kicsiny fiucska

S meg egy leány.

Kik nem aggódtunk

Lét gondjain,

En voltam és te

Édes Marim!

Virág fakadt ki

A bimbóból,

Ifjuság lett e

Gyermekkorból.

A lepke már

Bátran repülhet,

Ifju s a lány

Merengve ülnek,

Némák, csak a

Patak cseveg szól:

Édes jövőről

Boldogságról.

Kik nem aggódtunk

Lét gondjain,

Mi voltunk ketten

Édes Marim!

A rét virága

Újra tépve,

Kosorúnak

A lány fejére.

Menyasszony ő

Mellette ifja,

Harmat kezét

Remegve fogja,

S mig esküsznek

Örök szerelmet, —

A virágok is

Kéjt lehelnek.

Kik nem aggódtunk

Lét gondjain,

Mi voltunk ketten

Édes Marim!

A virágok még

El se hulltak,

Ifjú siratja

Már a multat;

Az ákácok közt

Egy domb felett,

Hullat zokogva

Bús könnyeket;

Körülte felzug

Az őszi szél,

Virág hullásról

Sóhajt, beszél.

Mai számunkhoz egy félív melléklet van csatolva.

mű a köztisztelt és szeretetben álló alispán az érdemleges tárgyalás helyett egyszerű napirendre térést fog indítványozni. Sőt el is várjuk ezt azon alispáni figyelemzetés után, hogy: „a megye lakosságának esetleg pótdóval való megterhelése lesz.”

Mit tesz ezen figyelemzetetés? Jöjjetek el a gyűlésre bizottsági tagok, virilisek és választottak egyaránt, mert különben rólatok, nélkülötek fognak hátrózni; de a megye adózó közönségével szemben a felelősséget ezennel reátok hárítjuk.

És mi megvalljuk, hogy nem képzelünk megyebizottsági tagot, a ki a helyi érdekek kicsinyes szempontjáról, a közérdek magaslatára tud és akar emelkedni, hogy e kérdésnek helyt adjon, legfennebb a kik a kérelem születésében és beadásában közreműködtek. Ezekről azonban elvárjuk, hogy ez ügy tárgyalásában, még kevésbbé egy esetleges szavazásban részt ne vesznek, mert ez utóbbi ezt jelentené: én megszavazom magamnak a te 30—40 ezer forintodat, hogy az azután nekem jövedelmezzen és ha szavam érvényesülhet, el is veszem tőled.

Justus.

Felhívás és kérelem.

Ismert körülmény, hogy sok családnál vannak elődeikről maradt oly régiebb kiadású különösen egyházi és theologiai tartalmu könyvek, melyeknek sorsa legtöbbször az, hogy az utódok hasznukat nem vehetvén, mint érték nélküliek ide s tova elhanyagolják.

Sz.-szolnoki egyházmegyénk krasznabereettyó-vidéki papi értekezlete részint könyvtára gyarapítása, részint azon célból, hogy a netán fentjelzett értelemben veszendővé válándott könyveket megmentse, egész tisztelettel felkéri azon tisztelt családokat, kiknek birtokában ily régi s előttük már nem, de a tanulmányozónak értékesse válható könyveik vannak, kegyeskedjenek azokat papi értekezletünk könyvtárának ajándékozni. Minden e körben lévő ref. pap köszönettel fogadja a hozzá e célból küldött könyveket, valamint alólírott értekezleti könyvtárnak is.

Surányi Gyula,
sz.-nagyfalusi ref. pap.

Meghívó.

Képviselői megbízatásom lejárván, kötelességemnek tartom működésemről beszámolni azoknak, kik ezelőtt három évvel bizalmukkal tisztelték meg, felkérem tehát a sz.-somlyói kerület választóit: szíveskedjenek folyó hó 5-én d. e. 11 órakor Sz.-Somlyón a színház helyiségében megjelenni beszámolóim meghallgatására.

Szilágy-Nagyfalu, 1887. június 1.

B. Bánffy György.

Szinészet.

Május hó 24-én Jókai Mór „Fekete gyémántok” című drámája került színre, Bágyoni rendezése mel-

dicsőülten emelkedhessék föl az Isten országába, a honnan meleg szívét örökölte.

Hogy mennyit tett, munkált, fáradozott, míg az őt megillető magas állásig felküzdötte magát, annak leírására most nincs időnk és terünk.

Hogy mi volt ő nekünk meleg szeretetével, igaz barátságával, — azt leírni meg se kísérhetjük; arról csak fájdalommal megtelt szívünk és könnyekkel megtelt szemek tanuskodhatnak...

... Tegyük le a tollat; gyöngye, erőtlenség szerzőm az az író kezében, mikor csak szíve végtelen fájdalomról tud beszélni!

Egy égető könnyesepp a papírra; egy csepp abból a tengerből, melyet Te szerető, nemes szíved melegével felszárítottál; ez legyen a téged megillető necrolog...

... „Dalt érdemelt mert költő, —

Könnyet, mert szeretett“ ....

—A—r.

I-só (vak) Béla király.

Bibor és gyász.

(Hegedüs Lajos drámai műve. Színre kerül Zilahy Gyula bucsufellépte és jutalomjátéka alkalmával.)

„Emlékezet lebegteté szárnyait
A múlt felett.“
1181-ik év.

„Hát vesztéhez közelg a magyar? hogy a pártoskodás átkát szívéből nem tudja kiirtani! Hát pártütők lettetek uratok s királyotok ellen; s engem választottatok ki, hogy nemzetem sirja felett én legyek a gyászos emlék, kire átkot szórjanak utódaink?“

Ezek voltak a 18 éves vak Béla szavai, midőn a főurak őt 1151-ik év április 28-án még II-ik István életében Magyarország királyává kiáltották ki, élükön Pál atya és Otmár főispánnal, kik Bélát ez ideig fejtegetve, gondos nevelésben részesíték a pécsváradi kolostorban.

Saját vére üldözte a még életben lévő, de szerencsétlenné tett egyetlen Árpádot s mindkettőjük ellen pártoskodott pedig a fattyúnak mondott Borics. S miért volt mind ez? A bitorért.

A gyermek Bélát nem csak saját vére, de az annak pártján levő főurak is üldözték. Nem eléged-

lett. A darab tudvalevőleg a koszorú író hasonezímű regénye után lett dramatizálva s az „Arany ember“ után meglehetősen érdeklődéssel tekintettünk az előadás elé, mely azonban — őszintén megvallva, nem elégitett ki. A mely részletek a regényben oly hatásosan vannak leírva, hogy az olvasót ellenállhatlanul magával ragadják, a színpad deszkáin csak halványan mosódnak el, sőt teljesen elmosódnak s még csak a szerepek nem tudása s az előadás vontatottsága volt szükséges ahhoz, hogy a közönséget egészen hidegen hagyja. Egy-egy részlet megragadta ugyan figyelmünket és uralkodott a hallgatóságon, így pl. a 4-ik kép hatásos jelenete; de általában ez estét nem tudhatjuk be a különben derék szintársulat sikerei közé. Bondavári grófnő (Benkő Jolán) Dirmád Éva (Polgár Fáni) és Berend Iván (Bágyoni) voltak azok, kik teljes mértékben hozzájárultak a külső sikerhez; Szafrán Pétert Váradi Jóska adta egy-egy részletében sikeresen; de őt szívesebben látjuk a maga szerepkörében, a melyben eddig is közmegelegedéssel működött. Salista herceg (Gireth) Kaulman Félix (Lomniczi) jó kezekben voltak. Ámde általában igen meglepő az előadáson a készültség és szerep nemtudás, a mit egy részt a közönség pártolás hiányára vezethetünk vissza, a mennyiben a folytonos újdonság-hajszá kimeríti és felül haladja a társulat erejét és képességét. Közönség közpese számmal. (x)

Május 25-én Deményné Laky Eugénia jutalomjátékaul „Kis herceg“ operette 3 felv., zenéjét szerző Lecoq. — Vártuk, hogy a közönség tömeges megjelenésével méltányolni fogja a jutalmazott nálunk oly rövid idő alatt szerzett bokros érdemeit, azonban sajátallat konstataljuk, miszerint az anyagi siker messze mögötte marad az erkölcsinek.

Deményné a kis számban egybegyűlt közönség részéről igen szép ovatiókban részesült s erre nem is mutatta magát ez estén sem érdemtelennek, a mennyiben Parthené herceg szerepét oly szép alakításban mutatta be, minővel vidéken ritkán van alkalmunk találkozni. — A többi szerepek mind jó kezekben lévén, elég annyit mondanunk, miszerint az előadás egyike volt a legjobbaknak.

Május 26-án „Sötét pont“ Csiki Gergely 3 felvonásos színműve került színre, a maradandó babérokat szerzett írónak egyik legsikerültebb productuma. Az összes magyarországi színpadokon sikert aratott színmű nálunk is jó előadásban került színre, leszállított helyárrakkal és mégis csekély számú közönség előtt.

A darab meséje röviden a következő: Albi Vincze bankár unokahugát Lidiát eszközül felhasználván, Balkányi Györgyné idősebb fiától, ki mérnökari tiszt, katonai titkokat csal ki, melyért a tiszt öngyilkos lesz. Lidia rövid idő leforgása alatt szerelmes lesz az ismeretlen Balkányi Bélába, az öngyilkos öcsébe s csak miután az érzelem már olthatatlan lángmá nőtte ki magát, tudja meg, hogy közte és szerelme tárgya között elháríthatlan akadályt képez a halálba kergetett bátyának kísértő szelleme. A gyászoló anya midőn értesül a szenvedélyen uralkodni nem tudó fiától arról, miszerint Lidia birhatása nélkül élni nem fog, egysermind megtudja azt is, hogy fia öngyilkosságának egyik okozója Lidia volt. — Siet, hogy megakadályozza a frigyét, de már a Béla könyörgésének ellentállni nem tud s saját szenvedélyétől is kényszerített Lidiát mint fia nejét találja. A lelki küzdelmek kimerítik, súlyos beteg lesz s betegségében Lidia önfeláldozóan ápolja. Felgyógyultával elfogadja Lidiát lea-

tek meg azon vezérvilág elrablásával, mely nélkül nyomor az élet, hasonló a kifejtett chaoshoz, mely mit érne, ha Isten napot nem tűzött volna rá felderíteni remek művét?

Pál atya sarkóvet állítottatott Ivánkő vára mellé, mely a kis Béla halálát hirdeté s csak is e hír elterjedése után élhetett nyugodtan az Árpádház végső ivadéka s ment volt üldözni ellen.

Üldözték őt, üldözték Árpádot, melynek mindenik sarját a szellőtől is kellett volna őrizni. S ime az egyetlen saját nemzete tehetetlen koldusként hagyta botorkálni, egyesek gonoszágai miatt. Oh magyar, nem gondolád-e akkor, hogy eljövend az idő, melyben a késő bánat könyecivel fogod siratni az Árpádok korát!

1131-ben II. István királynak súlyosodott betegsége s érezve, hogy már tehetetlen, a halált könyörögve várta.

S hogy örökös nélkül hal meg, aggodalmi között számtalanszor sóhajtott fel. Oh bár a kis Béla élne, hogy benne lelje fel Árpád nemzetsége utódját.

Midőn meggyőződésel látta Pál atya Istvánnak Bélá iránti jó indulatát, felfedezé, hogy Béla él.

A király által vezetett fényes kíséret érkezik meg Ivánkő várába, hol Béla tartózkodott, hol boldog nyugalomban élt az ifjú herceg. Igen boldog volt, mert ifjú szíve itt dobant meg először s a hangok visszhangra találtak a bájos, tiszta lelkű Idilben.

Lehet-e gondolni napot sugár nélkül, a tavaszt virágtalanul. Az ifjú szívtől is oly elválaszthatatlan a szerelem.

Sokat ada e szerelem Bélának, élesztő harmatként vidítá az fel szomorú lelkét, — Azt hívé, hogy életét, létét áldozhatja ő szerelmének. S nem gondolá boldogsága közepett, hogy jöhet egy szent, nagy tartozás, mely áldozatokat követel.

Királyllyá kikiáltása percében érezte először, magát a türelmes, sorsában megnyugodott ifjú herceg boldogtalanának.

Az érzelem kitörő lángjával szóla: „Én, nemzetnek fele? Nemzetemnek, melyet oly hűn szeretni meg nem szüntem soha, melynek bántó kezeit is csókolni vágytam szüntelen! Oh miért tettetek ily nyomorulttá! Mi lettem volna e hazának én? Isten! Eddig ajkaimról nem szállt fel hozzám panasz, most érzem, hogy az éledni kezd, most, csak most érzem veszteségemet. Mit ér a kebelben a született erő és akarát, ha nincs vezérvilág vezetni agyam működéseit? Isten, ha szeretni népet adál, s ha hozzám hajtád annak eltévedt szívét, tégy csodát rajtam is,

nyának, azzal a névvel is illeti, de hogy anyai csókka l is illesse homlokát, meggátolja a sötét pont, a mely szüntelenül ott lebeg a Lidia alakja fölött, fiának öngyilkossága. Lidia küzd, de kifárad, s egy korábbi udvarlója Láng Endrével történt szenvedélyes jelenete után a halálban keres menedéket s öngyilkos lesz.

És ez a darabnak egyetlen árnýoldala, mert a költő igazság szolgáltatás nagyon tévedt akkor, midőn Lidiát halálba kergeti, azt a lényt, kinek egész életét az öntudatos és szeplőtlen ártatlanság jellemzi. A gyönyörű nyelvezet azonban s a kitűnően szerkesztett jelenetek s remek jellemfestés könnyen feledtetik velünk a darab eme hátrányát. — A szereplők midőnike igyekezett feladatának magaslatára emelkedni s ez nekik többé-kevésbbé sikerült is. Föltétlen elismerést érdemelnek Polgár Fáni (Lidia), Bágyoni (Albi Vincze), Benkő Jolán (Balkányiné), Lomniczi (Balkányi Béla), ugyszintén elismerés illeti a többi szerepek személyesítőit is.

Május 29-én Offenbach egy rég szerzett operettje, a „Kékszakállu herceg“ került színre telt ház előtt. Alig van közöttünk valaki, ki a „Dunanan apó“ korabeli, különben igen kedves zenéjű operettet ne ismerne s így az előadásról csak annyit, miszerint a szereplők, nagyon kevés kivétellel ünnepi hangulatban voltak s ily formán a karzati publikum kedvéért mindent elkövettek, a mi csak az operette keretén belül eshetik. Deményné (Boulette) ez estén is központja volt az ovációknak s előnyösen csoportosultak körülte Polgár K., Tordai Mariska, Gireth s Szabó.

Május 30-án meddő népszínmű irodalmunk egy gyenge terméke, „Sári néni“ Almási Tibamértől került színre közepes erkölcsi siker mellett. Hogy e darab a fővárosi népszínházban néhány előadást ért, kizárólag a Blaháné érdeme, azonban fájdalom, Blaháné csak egy van s így vidéken a siker parin alul áll.

Kovacsicsné a czimszerepet tőle telhetőleg igyekezett érvényesíteni s jüléka, valamint éneke ki is nyerték a közönség tetszésnyilatkozatait.

Kedves ismerőseink Benkő Jolán, Tordai Mariska, Kisfaludiné, Gireth sikerrel állták meg helyüket, s hogy Váradi Jóska szépen s érzéssel játszott s énekelte, azt talán felesleges is mondanunk.

Május 31-én „Az ördög pirulái, tüneményes bohózat és sok minden egyéb, szakaszokban, képekben és sok más egyekben. A leleményes igazgató elvégre megcsipte a módot, melylyel megoldja a közöny gordiusi csomóját. Hjuh, hiában, a nagydob mindenütt, s különösen vidéken még mindig igen szép szolgálatot tesz, de már nekünk engedje meg az a publikum, mely a színmű s operette irodalom eddigi előadott kiváló termékeit negligálva özönnel tódult a fantaszticus üresség megtekintésére, s engedje meg a társulat is, ha az előadásról, illetve a productiókról semmit sem szólva egyszerűen constataljuk azt, miszerint a színház zenefolásig megtelt.

Hargittai.

Különfélék.

* Mellékletünk tartalma. „Czigány történetek“, Törös Tivadartól; „Legyen meg a te akaratod“, Murai Károlytól; „A mint történni szokott“, Fejér Damazscentől. Murai Károly mint jeles tehetségű tárcza- és színmű író ismert közönségünk előtt; Törös

adj vissza nemzetemnek, mint attól elszakítani egykor megengedéd. Oh csak segíts, segíts én Istenem, emberek! Nemzetem, látást adjatok vagy megőrülök!“

Béla először ejtett panaszhangokat Istenhez fel; most érzi már csak igazán, hogy mitől foszták meg őt az emberek, azon világosságtól, mely vezérfonál lenne agya működéséhez. A született erő és akarát keblében forrott, imádott hazáját oly fénypolcra emelhetni, melyen önerejével és büszkén uralkodjék a tenger partokig.

A kis világtalan hercegnek megtörött lelke csaknem szétvétte hüvelyét nagy bánatában, de erőt véve magán, eltávolítá magától az urakat, egyedül óhajtott lenni, hogy Istenhez fohászkodjék; ez volt az ő gyógyszerre, keserveinek legfőbb fokán csak ez segíté lelkén.

S imája után ki az első, kihez hajol szíve, kit ő remegve vár? Idill! Egy madonna ő, arca tükrön a nő méltóság ragyogva ömlik el, melyen a cikázó villám semmivé lesz s az égető napsugár megtörök.

A nőiesség Isten egyháza ő, melynek oltárkeresztén az önmegtagadás drága szentsége függ s hol áldozó a tiszta szív, melyben Béla iránti hő szerelmét rejtli el, két tisztán érző kebel, két forrón dobogó szív lángol egymásért s a midőn feltalálták egymást, akkor kell elveszniök.

Midőn Bélát királyllyá kiáltották, a bibor hozta ifjú szívére a gyászt, mert Idilt elvesztette. Ez ugyanis így szól hozzá: „A vész, ellenség, halál, tőlem el nem rabolhatna soha, de van egy, mely mindezeknél nagyobb, mely egyedül szakaszthat el tőled.“

Béla: Nincs.

Idil: Van!

Béla: És az?

Idil: A h a z a l!

Leonidas Spartáért, Regulus Rómáért, Zrinyi Miklós Magyarorszáért halhatott meg. Idil, kinek szerelme volt a haza után mindene, mert a haza, az „akkori viszonyok kívánták“, feláldozta szerelmét s majd életét a honért.

Az 1131-iki politikai viszonyok ugy kívánták, hogy II-ik Béla király Uroz szerb fejedelem király leányát vegye nőül.

Most boldogságával kell a szerencsétlen ifjú hercegnek adóznia. Idilnek holt hírért költöttek. Idil önkényt meghajolt az országnagyok óhajának. Ottmár, sőt Pál atya akarata is volt ez. A király oldala mellől Idil eltávozott. Idil nincs többé, de a hű szív, mint apród, ismeretlenül szolgált a király mellett.

A „Szilágy-Somlyó” pünkösdi szépirodalmi melléklete.

Czigány történetek.

(Írók és művészek memoire-jaiból.)

I.

Balázs Sándor Párisban.

Balázs Sándor, ki annyit rakott már a lutrira, hogyha az a pénz most szépen egy csomóban volna, — többet nem is lutrizna életében, még a szép időkben, mikor mint a humoros magyar novella-írók feje, dicsőségének és bámulatos termékenységének zenithjén állott, egy őszi napon megérkezett Párisba.

A szajnaparti világváros zajától, pezsgő tarkaságának kábító hatásától bágyadtan érkezett egy bérkocsin egy csinos háromemeletes szálloda elé. Midőn a kocsiból kilépett s a pár frankot a kocsis markába nyomta, az a másik kezében egy névjegyet mutatva elő, megszólítja:

— Pardon monsieur! Legyen szives, fogadja ezt el tőlem! — s azzal tova hajtott.

Balázs Sándor megnézi a névjegyet s egyik oldalán a következő szavakat olvasta:

— „Le meilleur chocolate du Planteur!” A legjobb csokoládé a Planteuré!

Jóformán meg se ügyelve, hogy mit olvasott, sietett a lépcsőkön fel, a kapus által lakott szobába. A szoba padozata, ágya, pamlagjai és székei kisebb-nagyobb mértékben be voltak szórva nagy névjegy-alaku papirokkal. Egyik, mint a másik, ugyanegy reclamat hordta fehér testén: „Le meilleur chocolate du Planteur!”

Egy kis idegrángás futott végig testén. Egy szoba, mely tele van chocolad-reclammal.

De az ajtón kopogtak.

— Szabad! Az az hogy...

A szobapinczór lépett be s a mint nyájas mosolygással az új vendég hogyléte iránt tudakozódott, egy kéréssel bátorzkodott alkalmatlankodni.

— Beszéljen barátom!

— Uraságod itthon tölti az estét, ha szabad kérdenem?...

— Isten ments!

— Igen kedves mulatóhelyeket ajánlhatok...

— Ah, talán majd reá akadok, — szól Balázs induló félben.

— De e csekély kis figyelmeztetést nem méltóztatik visszautasítani...

S a másik pillanatban már készen volt a névjegy a kedves sorokkal: „Le meilleur chocolate du Planteur.”

A mi humoristánk kezdte a türelmét veszíteni. Egy órája már, hogy Párisban van és azóta egyéb sem kísértette, mint a Planteur ur chocoládéja.

Idegesen siet le a lépcsőkön, midőn egy csinos szobacizcuzs (az Almási értelmezése szerint confortabli) szólítja meg ellentállhatlanul mosolyogva.

— Uram! Ön idegen Párisban?

— Igen, kis czukros!

— Ah, úgy vigyázzon az egészségére!

Balázs önkénytelenül elmosolyodott és egy kisé felpezsdülve simitá végig a leány állát.

— Talán kegyed őrangyalomná szegődik? No, ahhoz elég csinos...

— Igen uram!

A meglepett humorista hirtelen karjával érinti a leány vállait. Ez gyöngéden eltolta magától.

— A hotel szabályai ilyesmit nem engednek meg, — szól ingerlő mosollyal.

— De akkor hogy örködik felettem közvetlenül?

— Fogja uram! — S ezzel elsuhant a szőnyeges folyosón.

Balázs újra gazdagabb lett egy névjegygyel, melyen ott diszlott a már rettenetessé váltott felírás: „Le meilleur chocolate du Planteur!”

Valóságos chocoladé-láz fogta el és rohant le a lépcsőkön.

A portás utját állotta.

— Bocsánat uram, de nem tagadhatja meg tőlem, hogy e sürgős látogatójegyet át ne szolgáltatssam.

Balázs nem gondolva semmire, már elkapta kezéből a névjegyet és rohant ki a kapu alól, de utközben mégis rátekintett a névjegyre. Ott vigyorgott reá a „Le meilleur chocolate!”

Ez rettenetes! Az ember feje egészen kábult a bolondságtól. Gyerünk be a szivaros boltba. Pompás török-cigarették pakoltatott be. Amint reá gyujt egyikre, a széles fidibuson ott szemtelenkedik a Le meilleur chocolate!

Ah, hisz ez örjítő! Minden cél nélkül kóborolt az ismeretlen utcákon, nehogy valaki a Planteur kifogyhatlan névjegyének valamelyikével tisztelje meg, midőn egy dal utolsó hangjai ütik meg

füleit. Reá nagy taps következett. Balázs feléz; egy „Caffe chantant” előtt állott.

— Pompás! — gondolta magában, — itt legalább kipihenem ezt a borzasztó chocoladé-hecczet.

A kávéház színpadán egy igen csinos chansonnette-énekesnő kaczerkodott a közönséggel, kétértelmű couplette-eket énekelve, melyek az egész publicumot felvillanyozták.

Balázs eleinte kitűnően érezte magát és nevetett a nevetőkkel. Egyszer azonban valami sajátságosan rémitő hangokat velt hallani, a miktől a jelen voltak majd halálra nevettek magukat. Figyel a dalra és már a második vers refrainje-nél felhaborodva csapott kezével az asztalra. Ez hallatlan!

Az énekesnő dalainak a refraine-je minduntalan az volt, hogy: „Le meilleur chocolate du Planteur!”

Balázs Sándoron ellenállhatlan inger vett erőt, hogy ezt a csömörig olvasott és hallott szót kidőtsse magából és torkaszakadtából énekelte a hölgygyel a refrainet:

— Le meilleur chocolate du Planteur!

Erre természetesen botrány támadt és Balázs a legközelebbi rendőrhivatalhoz került kihallgatásra.

Az inspektiós tiszt előtt végbement vallatás közben, Balázs meggyőzte a tisztet, hogy az ő sajátságos helyzetében senki sem tehetett másként. A láz teljesen elragadta.

— Uram! — szól a rendőrtiszt, — ön idegen. Mi francziák, minden csekélységért nem okozunk kellemetlenséget senkinek. Jövőre azonban sziveskedjék az ilyesmiktől tartózkodni. A mig azonban Párisban mulat, készségesen felajánlom szolgálomat. — S e szavak után udvariasan a névjegyet nyújtá át Balázsnak.

Balázs meghatva ennyi udvariasságtól, sietett az utcára, hol az első lámpánál megtekinté a rendőrtiszt névjegyet.

A szélhűdés környékezte.

Egy betű sem volt más rajta, mint a — „Le meilleur chocolate du Planteur!”

II.

Földényi és a fodrász.

Az a kedves nyulánk Földényi mielőtt a nemzeti színházhoz került volna Budapestre, Kolozsvárra keltett figyelmet és Halmy után a borvivant szerepekben volt a közönség kedvence.

De nem mint megizmosodott színész került bele ebbe a csöpp czigánytörténetbe. Ebben az időben az volt a legeredetibb esete, hogy a — fájdalom, — most tökéletesen elhallgatott Teleki Sándor ezredes volt az ő — doktora. Az ezredesnek van ugyanis Nagy-Bánya körül egy gyógyhatású fürdője: Karbonác. (Mellesleg jegyzem meg, hogy ezen a vidéken scenirozta az ezredes azt az ártatlan antisemita jelenetet, hogy midőn a fürdőnek egy kiállhatatlan henczegesű vendégjétől nem tudott szabadulni a közönség, elcsalatta a characteristic orru fiatal embert a hegyek közé visszhangot próbálni. Egy ember a hegyoldalba volt bujtatva s meg volt neki hagyva, hogy mikor a kérdéses uri ember Hopp-hopp!-ot kiált, adja meg ő a visszhangot. Erre a társaság minden tagja próbálgatta a visszhangot és jött szépen a felelet, hogy Hopp-hopp! vagy a mit mondtak. A mikor azonban az összeesküvés tárgya szólította meg a kies vidékü erdélyi hegyet, a Hopp-hopp-ra általános derűtség közt nevetett vissza a válasz e két felkiáltásban: Hepp-hepp! Másnap elutazott.)

Tehát Földényi sokkal korábban, mikor szerződötési célból vendégszerepelt, járta meg a fodrászszal.

A „Csapodár” volt kitűzve és Földényi a cím-szerepben küzdött a Halmy emlékével.

Lejátszták az első felvonást. Egy árva taps sem biztatta Földényit. Lehangolva ballagott öltözőjébe s asztalára könyökölve töprengett magában bukásról, elmaradt szerződésről. Nem háborgatta senki.

A színház fodrásza Ötvös, aznap egy gyönyörű parókat adott Földényinek, a melytől döntő sikert várt. Ő hát elragadtatva keresi Földényit, színpadon, társalgóban, mig végre megtalálja az öltözőben.

A mint belépett, kissé meghökkent, látva a Földényi szomorú arcát. Köszön. Földényi nem fogadja egy szóval sem. Belátja, hogy a csapodár nagyon komolyan veszi a közönség hidegségét és elhatározza, hogy megvigasztalja. Egész közel lép hozzá és nagy jelentőséggel kiált fel:

— Hanem a paróka, az nagyszerű!

E sajátságos vigasztalásra Földényi elfeledte

kudarczát és kitörő nevetéssel szökött fel ültéből. Ez a jó hangulat egészen eltöltötte s a következő felvonásokban a legkedvesebb, a legpajzánabb csapodár lett, úgy hogy a közönség elhalmozta tapsaival és még az est folyamán megkapta a szerződötési ajánlatot.

III.

Vizvári a műbarátok vállain.

A nemzeti színház legkisebb tagja, de legnagyobb komikusával történt meg Győrött, a becsületes Jakab igazgató alatt. Becsületesnek nevezem Jakabot azért, mert minden második szava az, hogy „becsületesemre!”

Vizváry tudta jól, hogy Jakab a vendégszereplő kiválóbb színészek után támadt nagy bevételeket oly jóízűen tudta kezelni, hogy rendszeresen nekik maradt a legkevesebb. Egyszer csak beszokta csapni őket. Mikor tehát Vizváry vendégszereplését megkezdendő először találkozott Jakabbal, az ő savanykás, gunyoros mosolyával így kezdte:

— Kedves direktor ur! Itt vagyok játszani. De nem úgy mint a multkor, (akkor már becsapta,) hanem rendes számadással végzünk.

— De kedves Vizváry ur! — szól közbe gyorsan Jakab, — becsületesemre!...

— Hagyjuk, hagyjuk azt a becsületet! — szól közbe Vizváry, — mert az már nagyon kopott...

Jakab érezte a vágás erejét, és ez alkalommal rendesen viselte magát. A vendégszereplés kitűnően beütött és a közönség el volt ragadtatva s észre sem vette, hogy a telt házakkal a társulatot is kiségitette abból a hinárból, a melybe ugyancsak ő döntötte.

Vizváry utolsó fellépte után, a város intelligentiájából alakult társaság bucsulakomát rendezett a Szigethi bácsi vejének a tiszteletére.

Természetesen egyik toaszt a másikat követte, mig végül Vizváry egy óriási derűtséget és lelkesedést keltett köszöntőben válaszolt. A hatás akkora volt, hogy a beszéd végén több fiatal ember vállaira emelte a népszerű comicust, még pedig oly szerencsésen, hogy fejét a teremben levő csillárhoz csapták.

Mindenki restellte ezt az egyáltalán nem comicus intermezzót, de Vizváry nem veszíté el humorát és nevetve kiáltott fel:

— Most az egyszer nem panaszkodhatom a gyorságom ellen!...

Törös Tivadar.

Legyen meg a te akaratod.

Szép napsütötte délután volt, mikor a szent történetek illusztrációit vittem Nellikéhez és nyujtottam át neki a csontos nagynénit előtt.

Nellike arcát leheletszerű pir borította el és fekete szemében mintha megcsillant volna a fény, a melyhez magyarázó szöveget képezett ajkának, csak általam értett, röpke mosolya.

A csontos nagynéni, a kire még most is halás szívvel gondolok vissza s a kiről erősen hiszem, hogy a mennyek országában a boldogok asztala mellett ül ájtatossága folytán, figyelmesen nézte át Dore pompás képeit és azon óhaját fejezte ki, bárha a többi festők is, a kik jobb szeretnek iddógáló barátokat örökíteni meg, ily genreben dolgoznának.

Mikor nagy figyelemmel átnézte a képeket és erről meg amarról a szentről mély csodálattal nyilatkozott, azt mondta Nellikének, hogy miután én nem vagyok valami nagy mérvben vallásos, hát igen jól teszi, ha e szent képek átnézésakor szívembe a vallás szent tanát bevési s egyáltalában fogékonnyá teszi szívemet a csillagos égbolt s a magas istenség iránt.

Nellike, azzal az ő jóságos arcával és a világ előtt ismeretes ájtatos mosolyával mondotta a nagynéninek, hogy óhaját örömmel igyekszik tetjesíteni s a mennyire lehet, szívemre hat.

Az óhaj kifejezése, az ígért megtörténte után a kedves néni a délutáni misére ment el, a hol bizonyára Nellike szándékának sikere érdekében is imádkozott.

Egyedül maradtunk.

Az első percekben egy árva szó, egy árva lélegzetvétel zaja sem hallatszott a kis kék szobában.

Hallgattuk a néni, a távozó néni lépteit által okozott kopogást, a mint erőssége mindinkább fogyott a növekvő távolsággal. Hallottuk, hogy a kapuajtóhoz ért, hallottuk, a mint azt kinyitotta és becsukta maga után. Azután láttuk, amint elhaladt az ablakok előtt, félszemmel hozzánk nézve be.

Mikor magas, csontos alakja eltűnt szemünk elől, még egy röpke percig szótalan, mozdulatlanul

álltunk egymással szemben. Vajjon nem tér-e vissza az ablakhoz?

A mi azután történt, az már bolondság volt.

Két név (egy férfi és egy női név) kiáltása har fel a csendben, négy kar kitárulását mutatt. N nyék és később egy hosszantartó csók czupp. dta vissza lágyan, gyengén, majdnem elmosódva a szomszéd szoba.

Az árnyékra, a kiáltásra mi ketten, én és Nelli adtunk okot. Mi kiáltottunk két különböző nevet s mi voltunk azok, a kik oly hosszas és oly édes csóknak czuppintottuk a végét.

A szent történetek illusztrációi ott heverték a márványozott asztalon és semmi más dolguk nem volt, melegedni a rájuk verődő napsugártól és fényleni, ragyogni abban az isteni sugárban.

Nekünk nem kellett abban az órában sem fény, sem langymeleg az égtől. Nelli szemének ragyogása annyi fényt és ann melegséget árasztott szíveinkbe, amennyit — bármint erőlködjek is, — nem tud nyújtani a nap.

Ez az idő már az édes bizalmasság, a meleg és nem rejtett, nem titkolt szerelem, ideje volt, a mikor kaczagva emlékeztünk a multról. Támadó érzelemről, vallomás vágyról, bátortalanságról álmodozásról és az első csókról.

A miket hajdan legkomolyabban kiterveztünk, a miket elérhetetlen csillagnak véltünk, a miket és a mikért könnyeket sirtunk párnáinkra: azt mind egytől-egyig kikaczagtuk, magunkkal, gyengeségeinkkel, gyámolatlanságainkkal együtt.

A boldog, a csókos jelenben kicsufoltuk a mulat, a melyen épült a derült, napsugaras jelen.

Hálátlanok voltunk nagyon és azt nem vettük észre a csufolódás, a csók, a kaczag közt.

Nelli kanári madara, az a fogócska kis jószág a mely cukorral diszitett kalitjában szabadságról, boldogságról álmodozott, összehuzta magát a lebegő gyűrűben és úgy, onnan nézett minket, amint hóhortos gyerekek módjára könnyelműen, pazarul bántunk a csókkal.

Parányi kis szemével vigyázott bennünket és mindinkább összehuzta magát, mikor látta, hogy az illatos hajon kezdett csók a homlokon, szemeken, ajkon, arczon, állon, nyakon és vállon keresztül vándorol a kéz s ha gyönyörűség utjában megmegáll is néha, menten kipótolja azt hévben és édességgben.

A gyönyörű világ e perczében hóhortos gondolatom támadt, a melynek hóhortja majdnem hogy megboszulta magát.

Szelíden öleltem át Nelli derekát s a mint magamhoz vontam, miközben egymás szeméit használtuk fényes tükör gyanánt, azt a bolondos óhaját fejeztem ki, hogy kedvem nagy kedvem volna meg csókolni parányi lábait.

Ajka kacajra támadt, azután azt mondta, boldog gyerekek vagyok, a kinek az esze még nem érkezett meg az okosság hazájából. Azután, hogy megvigasztaljon, arra kért édes, suttogó hangon, hogy csókoljam meg a száját.

Megcsókoltam a száját, de nem tértem el az én hóhortos vágyamtól. Komolyan, szívhez szóló hangon könyörögtem neki, hogy hadd csókoljam azokat a tündér lábakat.

A mint én kértem, könyörögtem, ő lassan-lassan felhuzta orrocskáját s egyszer csak kijelentette, hogy haragszik, nagyon haragszik és úgy érzi, hogy haragudni fog mindig. Ezt az egyet nem bocsátja meg soha.

Ez igazságtalan, ez indokolatlan duzzogás kelemetlenül érintett, levert, keserűséget okozott és azt válaszoltam neki, hogy ha a kisasszonynak haragudni méltóztatik, hát csak tessék. Nem fogom kérni arra, hogy haragját velem szemben szeretetté változtassa át.

Ezután komoly, busongó arcczal mentem a márványozott asztalhoz és rendkívüli érdeklődés mellett néztem a remek illusztrációkat, noha az alakok egy sötét ponttá fonódtak össze tekintetem előtt.

Nelli az ablakon nézett ki, de többször felém tekintett. Miután azonban látta, hogy figyelmem erősen az illusztrációkra irányul, nagy lassan majdnem minden lépésnél megállva, oda jött az asztalhoz hozzám és azt kérdezte, hogy melyik kép tetszik nekem legjobban.

Igen komolyan mutattam az éppen előttem levőre és azt mondtam, hogy az. Miután az a kép véletlenül egy rut öreg szentet ábrázolt, Nelli elnevelte magát.

A mint így kaczagva láttam magam előtt, oly szépnek, oly gyönyörűségnek tűnt fel, hogy hirtelen átöleltem, lecsókoltam kacagó ajkát, azután azt mondtam neki, hogy ő a legszegebb eleven kép az egész világon.

Igy estünk át a rövid boruláson s az ő csengő kacagásával üdvözöltük fényes, meleg napunk felderülését.

Pár percz múlva azonban újra erőt vett rajtam az a hóhortos vágy, ujjalag könyörögtem neki s ujjalag eredménytelenül.

Ő azonban, okulva az előbbi borun, nem huzta fel többé nagy haragosan orrocskáját, hanem mint egy kaczer színészkiasszony a szemem közé nevetett, rózsás ujjával füget mutatott s azt mondta, hogy abból nem lesz semmi. Soha. Soha.

Modora, elevensége és az előbbtől elűtő magaviselete engem fakasztott kacajra s így nagy vigán, nyelveskedve, azt mondtam neki, hogy azért is lesz belőle valami.

Kedves egy kissé meghajította, nyakát előre nyújtotta és így, miközben szemel fénylettek, hamisan, majdnem csufolódva kérdezé, hogy vajjon mily uton és módon lesz abból valami?

Testállását, modorát utánozva vigan választottam neki, hogy oly uton és módon, a mely eredményre vezet, s a mely ellen ő nem tudja magát védelmezni. Hozzá tettem még, hogy mindjárt megfogja látni a hogyan.

Egy perczre meghökkent, egy kevés ideig gondolkozott s azután fölénye érzetében (no meg kíváncsi is volt arra az utra és módra) kifejezte óhaját az én henczegő fellépésem iránt.

Megmagyaráztam neki szépen a szándékomat. Hogy megfogom kezeit, letérdelek elébe s úgy mélyen meghajtvam fejem, megcsókolom a lábát.

Némi hallgatás s a helyzet fontolgatása után azt mondta, hogy nem bánja, hát kíséreljem meg. Kedves arca azonban mikor így szólt, meglehetősen ravaszsgot fejezett ki.

Megfogtam kezeit, letérdelem előtte a szőnyegre és fejem mélyen meghajtottam. Ebben a perczben elkacagta magát, hirtelen letérdelt ő is elémbe és kacagva, csufolódva mondta, hogy most legyek okos.

E váratlan fordulat, e nem is álmodott ravaszság teljesen lefegyverzett s bizonyára nagyon ostoba képet vágtam, mert Nelli megsejálnt s egész komolyan monda, hogy vigasztalódom és ezt a kis kijátszást ne vegyem a lelkemre.

Mig a fölött gondolkoztam, hogy mit tegyek, vagy mit válaszoljak, kinyílt az ajtó és a nagynéni lépett be. A mint meglátott bennünket, hirtelen megállt és szótalan nézett ránk, el nem tudván képzelni, hogy mi történt velünk.

A vér, jól éreztem, arczomba szökött s annyira ijedt, annyira elfogult valék, hogy a kifogás mondomás minden reménye megsemmisült. Csak annyit éreztem, hogy el vagyok veszve.

A néni kérdésére, hogy mi történt, Nelli komolyan válaszolt, hogy arra a meggyőződésre jutott, hogy még a miatyánkot sem tudom s hogy ő most arra tanít meg; és pedig azért térdelve, mert így hamarabb megtanulom.

Nelli ez állítására a néni haragosan nézett rám és bátorítólág monda Nellikének, hogy folytassa ott, a hol elhagyta.

Az én szép angyalom ájtatosan, az ő csengő hangjával mondomta, mintha ott hagyta volna el:

— Legyen meg a te akaratod, úgy az égben, mint itt a földön is.

Mural Károly.

A hogy történni szokott.

(Novellette.)

Irta: Fehér Damasczén.

I.

Ki ismeri a mi kis görbe országunkat, a Székelyföldet, tudja jól, hogy a természetnek minő ragyogó szépségét egyesíti magában a berei hegyek vidéke, hol a fenyvesek a kékelő hegycsúcsokról feltörnek az azurkék ég felé.

A völgy déli oldalán egy-egy lankás domb oldalán áll a két elhagyott ház, mely ma már rom és melyről úgy tudja mindenki, hogy az öngyilkos „völégény itt kereste fel a meghalt menyasszonyt.”

Pedig e táj gyönyörű. A ki látja, az az élet-hez kap kedvet tőle. Mekkora veszélynek kellett hát ide költözni, hogy e szép helyen a halállal botránozzék meg egy völégény és egy menyasszony, ifjan, akkor, midőn ifjuságuk az élet boldogságára vihette volna őket.

Ez egy bús rege, s annál meghatóbb, mert igaz. Olyan, mint a szerelem tragoediájának a leg-hatalmasabb regénye a Montechi- és Capulet-ház történetében, hol az okatlan gyűlölség erőszakja halálba kerget két szívet, melyek pedig egymásért valónak teremtvé.

A berei hegyek vidékén mindenki emlékezik a Berei és a Paniti családra még most is. Gazdag, büszke nép volt mind a két család és leg-féltettebb kincse volt a Berei házának az a csoda szép leány, Vilma, ki után három megye székely ifja epedett, míg Panitiék Sándor fiukra voltak büszké, kinél gavallérabb vért és szebb férfit még gondolni is alig lehetett.

Hogy aztán a lankás domboldalon fekvő két ház népe meggyűlöljék egymást, arra elég volt, hogy a Panitiék nagyratörő álmának utjába álljon szépségével a Berei leánya csodaszépségével,

mely megvetette a Sándor szívét örökre a szerelemnek s talán a halálnak.

A Panitiék álmái egy duszgadzad bérlo leányát hozták fiuk mellé, s a gazdag menyasszony mellett elválhatlanul kísértett a remény, hogy a régi paniti uradalom visszakerül a menyasszony apjától, kihez az öreg Paniti fiatal korában juttatta a kolozsvári mágnesélet szép napjaiban.

És ime most itt áll a Berei leány szépen, csabosan és egy tekintetével — mely Sándort örökre leköté — keresztülhuzza minden számításukat.

A mindennapos napjötténél természetesebb lett a gyűlöletük a szép „csodabogár” iránt, mint az öreg Paniti nevezé.

Gyűlölet és szerelem.

Milyen ismeretes és tanulságos axioma ez már az emberek előtt és mégis mennyiszor ismétlődik az életben a nélkül, hogy az emberek tanulnának rajta.

A rózsának azonban nyílnia kell, az élet ifjúságának nedig megjön a maga veszedelme, talán azért, mert az Isten bölcs rendelkezései olyanok, hogy az ember érteni látszik azt, de meggátolni sosem képes erejével.

Talán azért történik ma is minden úgy, mint tegnap, a hogy szokott e sártekén. . .

II.

Nem mondom új mesét és így természetesnek látszik, hogy a két ház népének gyűlölete daczára, a két fiatal szív megérte azt a pillanatot, mikor a legnehezebb perczben ragaszkodnak egymáshoz a legvégzetesebb rajongással.

Oláhfalusi, a duszgadzad bérlo, a szerencse netovábbját érezte abban, hogy az öreg Paniti megkérte Sándor fia számára a leánya kezét. Meg se kérdezte ez leányát, az pedig fiát, és az öregek kacasságával beszéltek meg a lakodalom pompáját, melynek nem volt szabad, hogy párja legyen nagyon régen a kis Székelyföldön.

A paniti uradalom tehát utban volt az öreg Panitinhoz vissza. . .

A hogy hazaért, fiát hívatta. Sándor különös előérzettel lépett atyja szobájába.

— Örömhirt hozok fiul — szólt az öreg nyersen — völégény lesz!

Sándor hallgatott.

— Az öreg Oláhfalusi neked ígérte leányát. Boldog lesz vele. És mi urak leszünk. A paniti uradalom újra a Panitiaké lesz! — Örülsz neki ugy-e?

— Nem. . .

— Nem!

— Én nem tudom azt a leányt szeretni és nem is teszem boldoggá. . .

— Eh! Hiszen nem vagy gyerek!

— Nem, de fiatal vagyok és szeretek lelkemből egy leányt, kit Isten tudja miért ti gyűlöltek!

— Ugy? Hát még mindig a Bereiék „csodabogara”? — Jól! De ha nem hajolsz a család ősi kívánságaihoz, ha huzódol a bérlo leányától, kivel a Panitiakat újra a régi Panitiakká teheted, — sohse lássalak. Értetted?

— Érttem jól, apám.

— E nélkül annyi lesz, mintha meghalnál nekem!

Sándor az ajtónál visszafordult és csak ennyit mondott:

— L e h e t . . .

III.

Valamennyi szomszéd megye előkelősége K-ba gyűlt a Paniti Sándor lakodalmára.

A duszgadzad Oláhfalusi háza olyan volt belül, mintha egy régi erdélyi fejedelem nászát ülték volna meg.

Rengeteg diszöltöny és fogat került elő azon nap, mikor a templomba volt indulandó, a menet. Minden meg volt téve már: a bandérium tűzes lovakon várta az indulást, a menyasszony fogata előtt álló 4 sárkányt alig lehetett már tartani; az előkelő náznép odabent szerencsekivánságaival halmazta el a tulboldog Oláhfalusit; a kis alkutu beteges menyasszony üzendesen, de halálos szorongás közt ült nehéz selyem ruhájában. Ő itt, a plébános ur a templomban várta a völégényt.

Sándor nem volt sehol.

Az öreg Paniti reszketett dühében, míg a bérlo szemrehányásokat tett neki.

— Megígérte, hogy inkább meghal, sem mint ne azt tegye, a mit kívánok. — Hiszen szereti a leányodat! . . . — fakadt ki Paniti.

A beteges kis menyasszony, a mint az utóbbi szavakat hallá, könny szökött a szemébe.

— Szeret? — gondolá, — hát így kezdődik a boldogság? . . .

Sándor azonban nem láthatta őt, hogy szánja. Ő ment a maga útján, mely boldoggá tette. . .

Este fáklások barangolták be a berei hegyek vidékét. Az öreg Berei vezette őket s utánuk rohant az öreg Paniti. Iszonyu vihar tombolt felettük.

Berei a leányát, Paniti az eltűnt völégény-fiát kereste.

Késő éjjel, ott, a hol nem is keresték előbb, a két szomszédház közötti fenyves sűrűjében találta fel Vilmát és Sándort, vérükben fekvő, kiszendvedve.

Ezért mondják a két szomszédházzal, hogy „az öngyilkos völégény ott kereste fel a meghalt menyasszonyt.” . . .

A gyűlölségben élő két család népe azóta elhagyta a berei hegyek két szomszédházát, mely ma rom, hogy hirdesse a régi igazságot, hogy a szívekben ejtett erőszak összetöri azokat, a kik nemesen szeretnek.

Tivadart az aradi közönség kedvencz hírlap- és tárcza-íróját azonban ezuttal először van alkalmunk bemutatni s hisszük, hogy szívporkázó szellemmel irt apróságait, a mely az olvasóközönség előtt oly rokonszenves írói és művész világba vezet, élvezettel fogják elolvasni.

* Gyászhir. A következő gyászjelentést vettük: „Páskuj Teréz a maga, valamint nagynénje özv. Szatmáry Lászlóné született Páskuj Teréz és az összes rokonság nevében fájó szívvel tudatja áldott lelki, feledhetlen nagybátyjának, illetőleg a legjobb testvérnek és rokonnak, Páskuj Lajos szatmári székesegyházi kanonoknak, tyulthai cz. apátnak és Szatmárvármegye bizottsági tagjának, folyó hó 28-án esteli 7 órakor, istenbe vetett bizalommal türt szenvedés és a halotti szentségek buzgó felvétele után, életének 63-ik évében történt elhunytát. Hült teteme f. hó 30-án délután 5 órakor fog a hidontuli sírkertbe öröknyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmise áldozat június 1-én reggeli 9 órakor fog a mindenhatónak följajánlatni. Szatmár, 1887. május 28. Áldás legyen emléken!”

* Vendégszereplés. Zilahí Gyula jeles színművész vendégszereplésre körünkbe érkezik s pár nap múlva a közönség személyesen is meggyőződhetik arról, hogy a tehetséges színész felléptéhez kötött igénye és várakozása teljesedésbe megy. Bicsu fellépte és jutalomjátékaul „Bibor és gyász”-ban lép fel nálunk, melyben egyik legkitünőbb szerepköre nyílik Zilahinak arra, hogy művészi tehetségéről mindnyájunkat meggyőzhessen. Hiszük, hogy szülőföldjének egy olyan művelt városából, mint Szilágy-Somlyó, csak kellemes és tartós emlékekkel térhet meg a vendégszereplő színész, ki innen Zilahra veszi útját, hol a műkedvelők felkértére a „Könyvtárnok”-ban lép föl.

* Eljegyzés. Barra Károly zsbói kir. járásbíró-sági vizsgálóbíró, a f. hó 30-án tartotta eljegyzését Elekes Mariska kisasszonnyal, Elekes Béla kir. aljárásbíró szép és művelt húgával. Az eljegyzési ünnepély a menyasszony bátyjának vendégszerető házánál folyt le szűk családi körben. Igaz és tartós boldogságot kívánunk a szívből kötött frigyhez!

* Kaizler Imre, nyugalmazott kir. törvényszéki elnök nyugdíjaztatása alkalmából következő leiratot intézett a vezetése alatt álló kir. járásbíró-ságok segéd- és kezelő személyzetéhez. „Ő császári és apostoli kir. fellegének f. évi május 20-án kelt legfelsőbb elhatározásával, királyi törvényszéki elnöki állásomtól, — előrehaladott korom miatt — saját kérelmemre fölmenttettem és az igazságügyi miniszter ur ő nagyméltóságának 19257—1887. sz. a. rendelete szerint végleges nyugalomba helyezettésem megengedtetett. Könnyű volt reám nézve a „lemondás”; de nehéz a „megválás” ténye oly hivatali kartársaktól, kiknek személyéhez 15 évi 5 havi közszolgálat kötött, kik munkásságuk, hivatalos és társadalmi jellemeik által úgy az én elnöki, mint a bíráló közönség becsülését, tiszteletét kiérdemelték. A multakra visszaemlékezés büszkévé tesz; az elnöki felelősséggel járó kötelesség teljesítése soha nem idézett elő személyeskedést és oly hosszú idő alatt soha nem tapasztaltam irányomban bizalomvesztést, mely körülmény nagyban elősegítette elnöki hivatalom terheinek elbírhatását. A megválást személyes, kölcsönös együttösszejövétel után kellene végrehajtani, erre nem vállalkozhattam; ismerem önmagamot, érzékeny természetem már az egymással tömegesen találkozás kezdetén könyvekbe ejtne... beszélni, visszbeszédet meghallgatni nem lenne lelki erőm. Ez okért fogadja bucsumat a

Béla nem tudá elfelejteni szeretett Idiljét. Hogy meghalt volna, kétkedett. „Ha én, mondá, egy ország előtt lehettem évekig halott, úgy megcsalhattak engem is.” Bizalma az emberekben megtörtött s Pál atyától esküt követelt. Követelte, hogy esküdjék meg, hogy Idil halott, mert csak is azon esetben lép frigyre Ilonával.

Idil, mint apród, a Pál és Béla közötti heves párbeszédet a függöny mögül hallgatá.

Béla esküt kért. Pál vonakodott, mert tudta, hogy Idil él s hamis esküjével királyát meg nem csalhatja.

Idil kilépett az erkélyről, Pál atyának hallgatást int s azon törrel, melylyel Béla szemeit kiszúrták, öle meg magát.

Pál Idil haldoklása alatt mondja el az esküt: „A szent Üdvözítőre esküszöm, a nemeslelkű leányt szemeimmel láttam haldoklani. Ő nincs többé!” Béla érzi szívét megszakadni a látat sulya alatt, eszébe jut a haza, a szent kötelesség s így sóhajt fel: „Csak az ember... mint el s helyette itt áll a koldus király!”

Zilahí Gyula.

Egy apokriphus beszély.

Irta: **Bartalus István.**

(Folyt. és vége.)

Tizenhatodik fejezet.

A vén Jónást Budapest fővárosában ismerhette volna még az is, a ki soha sem látta s ezért fölölegessé vált személyazonossági igazolása.

Csudálatos megjelenésére a terem halk zaját siri csend váltotta fel.

Az elnök és személyzete, vádló és védők, a hallgató közönség, sőt a becsületes vén Miska és a szép Sára is mint egy fensőbb vezényszóra keresztet vetettek.

Ott állott a vén Jónás gunyos kifejezéssel jártatva körül megmaradt félszemét, mintha mondani akarná: „no most már ítéljete el a fiatal Jónás miatt.”

Végre szólt az elnök s a vádlottakat megható szavakkal fölmentvén, a terem csendét szünni nem akaró éljenzés zaja váltotta fel. Mert az ember fia-

tekintetes kir. járásbíró-ság segéd- és kezelő személyzete jelen soraimban; adjon isten a tekintetes uraknak hosszú életet, erőt, egészséget, hivatalos terheiknek hordozására; engemet pedig tartsanak meg nagybecsű kedvező hajlamaikban, barátságaikban. Zilah, 1887. május 28-án. Tisztelettel Kaizler Imre, s. k. nyug. kir. törvényszéki elnök. „Eme atyai melegségtől s őszinte fájdalomtól áthatott sorok eléggé jellemzik ama viszonyt, mely a szeretett elnök és alárendelt hivatalnokai volt. Őt is ilyen őszinte, igaz sajnálat és tisztelet kíséri a jól kiérdemelt nyugdíjba.

* Vasutunk. Biztos forrásból arról értesültünk, hogy a Kraszna rombolásai indokán az alispán olyan felterjesztést intézett a közlekedésügyi miniszterhez, hogy a sz.-somlyói indóház — a mi jöbarátaink eredeti tervezetei szerint — vitessék ki Sz.-Csehibe. A forrás hitelessége dacára kételkedve fogadjuk e hirt, mert minden más tényezők mellőzése természetesen lehetetlennek tartunk ily alispáni felterjesztést.

* Jutalomjáték. A közönség kedvencének, Váradi József népszínmű énekesnek jutalmául szombaton „A falu rossza” Tóth Ede kitünő népszínműve került színre. Mint halljuk a darab több helybeli tehetséges műkedvelő közreműködésével fog előadatni, a mi csak emelni fogja az előadás érdekességét. Hiszük, hogy a közönség, mely eddig — talán bizalmatlanságból, — kevés érdeklődést mutatott az ujdonságok iránt, — most tömegesen fog sietni e költői becsű alkotás megtekintésére, melynek egy pár alakja még élénk emlékezetben áll. Egyik folvonásközben a kis Váradi Mariska, a Váradi párnak a színteremből kedvesen ismert kis 5 éves leánykája fogja szavalni Czuczor Gergelynek „A falusi kis leány Pesten” című költeményét.

* A tüzkárosultakért. Szintársulatunk a mai napon újból színtre hozza „A özgány bárót”, melylyel egy izben már színiültig megtöltötte a színikört és pedig ez uttal a nagy-károlyi tüzkárosultak javára. Ohajtjuk, hogy a jótékony cél iránti tekintetből, de másfelől a darab érdekességénél fogva is mentül tömegesebb pártfogásban részesüljön a derék igazgató.

* Országgyűlési volt képviselők fennebbi meghívójára itt is felhívjuk a választóközönség figyelmét s mi is felkérjük, hogy tömeges megjelenésükkel tegyék fényessé a népfenség ez ünnepélyét.

* Kinevezések. A m. kir. igazságügyi miniszter a zilahi kir. törvényszék jegyzővé Mayer Ferencz kolozsvári gyakorló ügyvédet nevezte ki. — A szatmári m. kir. pénzügyigazgatóság Träger Antal adóhivatali gyakornokot a nagy-károlyi adóhivatalhoz adó-tisztte nevezte ki.

* Kaizler Imréné a zilahi kir. törvényszék érdekes elnökének nyugalomba helyezése iránt benyújtott kérelmére kedvező válasz érkezett: „Nagyságodat — szól a leirat — elnöki tisztségétől, eddigi működésében tanusított buzgalmanak és sikerdus tevékenységének teljes elismerése mellett, ezennel fölmentem.” E magasról j. elismerés s az öntudat édessége adják meg a távozonak azt a nyugalmat, mit hajlott korában már ohajtott.

* Bölöny szintársulatánál a tagok szerződötése most van folyamatban. Eddig E. Kovács Gyula, Szentgyörgyi István, Gerő Lina, Ivánffy Jenő, Kazaliczky Antal, Megyesi Dezső, Serédi Sarolta, Réti Laura stb. vannak szerződötve. Opera a jövő színidényre nem lesz!

sz. Pál

nak mindég van okuk tapsolni, valahányszor felhők közül rájuk süt az igazság napja.

Ezek szerint nem volt egyéb hátra, mint a közönség s az ártatlanok távozása. Miska inas előre szaladt, bérkocsit hozni urasága számára. A szerelmes vőlegény megbocsátván a két év előtt suttogott két szót „vén számár”, éppen a karját nyújtotta szép menyasszonyának, midőn az elnök szava újra felhangzott:

„Czapai Czapa Jónás ur itt marad és visszamegy a börtönbe.”

„Mert megöltem ifjabb Czapa Jónást?” Kérdémező dühösen.

„Mérsékletre intem önt: tisztelje a törvényszéket. Ártatlansága, mint Czapai Czapa Jónás gyilkosáé, kiderült ugyan, de közvádlo ur keresetet indít, mint sikkasztó, csaló, orgazda, váltóhamisító, katonaszabadító s negyedfél millió postai pénz tolvaja ellen.”

Tizenhetedik fejezet.

Jónás ur ott hevert a börtön lócáján, megtörve testben és lélekben. Setét volt az éj; gondolatai g setétebbek.

Éjfélkor az ablakon koczogást hallott.

„Ki az?”

„Jó barát.”

„Mit akarsz?”

„Hoztam valamit.”

„Semmi se kell.”

„Nagy szükséged van rá.”

„Szabadság?”

„Egy jól megfagygyazott kötél.”

A látogató Ászmódi volt. Másnap reggel a felügyelő Jónás urat a levegőben függve találta.

Az éj angyalai vegyes karokban sirtak. A pokol ördögei csárdást tánczoltak. S a tizenkét házárva lakói szívökben remegtek; mert hátha a gonoszra még gonoszabb következik.

Tizennyolczadik fejezet.

Az özvegyen maradt szép Sára nem maradt vigasztalás nélkül. A megboldogult házait lefoglalták ugyan, de kettő már az ő nevére volt átirva. Nem lehet boldogabb, mint egy fiatal szép özvegy, ha két háza is van.

* Az iskola köréből. A szilágy-somlyói rom. kath. algyrnasium június 8-át a királyi koronázásának évfordulóját ünnepélylyel üli meg. Az ünnepély reggel 9 órakor isteni tisztelettel veszi kezdetét a plebáni templomban; sz. mise után az ifjuság a gymnasium I. osztályába vonul, hol felolvasás, szavalat és ének által lesz a programm kiegészítve. A szülőket és tanulókat érdeklődőket szívesen látja — az igazgató.

* Képviselői program-beszédet tartott június 30-án Olay Szilárd orsz. képviselő Zilahon, szép számú közönség előtt; ugyanaz nap délután pedig Lőrinczy György kormánypárti képviselő mondotta el beszámoló beszédét, szintén tekintélyes számú hallgatóság jelenlétében. A képviselői mandatumért — mint hírlík, — erős küzdelemre van kilátás.

* Halálozás. Czech Károly helybeli kir. járásbíró-sági tkvi vezető kis csecsemő leányát Gizellát a m. hó 30-án helyezték öröknyugalomra. A kis halott temetése az ev. ref. vallás szertatása szerint ment végbe. A mennyei világosság fényeskedjék a kis ártatlan csecsemőnek!

* Gyászjelentés. Hiryc Ferencz kir. törvényszéki bíró és neje Zachariás Teréz, s leányuk Ilonka nevében is, szomorodott szívvel jelentik, hogy szeretett leányok a kis néne, Hiryc Margit folyó hó 29-én d. u. 6 órakor három napi betegség után, két és fél éves korában meghalt. Béke lengjen a kis angyal áldott porai felett! Zilah, 1887. május 30.

* A tasnádi járás főszolgabírói hivatalánál üresedésben volt irnoki állomásra főispánunk a 17 pályázó közül, mint legképesítettebbet, Oláh László szilágyszegi lakost, főgimnáziumot végzett s érettségi bizonyítvánnyal bíró kataszteri volt tisztviselőt nevezte ki.

* Fényes alapítvány. A szatmári egyházmegye nagy kincs birtokába jutott, püspökének legujabb alapítványa által. A közelmúltban, szakközönyben ugy, mint napilapban, valamint az országos statisztikai hivatal által kiadott s a könyvtárakra vonatkozó kimutatásban ismertette volt a Török János-féle 13.000 kötet és füzetből álló könyvtár, mely mint tisztán „Hungarikum”, e nemében egyetlen az országban, s több igen nagy értéket képviselő, fontos nyomtatványt és kéziratot a maga birtokában. Van ezek között egy néhány, melyek sehol másutt nem találhatók, s mint unikum, egy mű, a nemzeti muzeumi könyvtárba is ki van állítva. E nagyszerű könyvtárt Szatmár tudós főpapja, dr. Schlauch Lőrincz vette meg és pedig 24.000 frtnyi költséggel, oly szándékból, hogy azt, mint örök alapítványt, a szatmári egyházmegyének fogja hagyományozni. E nemes elhatározását, melynek már a vétel alkalmával is kifejezést adott, legutóbb, mint Nagy-Várád kinevezett főpásztor Budapestről székelyére jöven, a székez káptalanunk ismételtelen kijelentette, a napokban pedig át is engedte a nevezetes könyvtárt a szatmári egyházmegye tulajdonába s az alapító oklevelet legközelebb alá is írja. A nagy kincsért, mely méltó betetőzése a jótékony főpásztor által a tudományosság és nevelés oltárára hozott áldozatoknak, a megyei klerus mély háláját az átvevő káptalan fejezi ki a nemesszívű alapítványozó előtt.

De rövidség okáért mellőzvé a sok szóval járó lélektani fejtegetéseket, vegyük kezünkbe a köznapi kis kátét, melyet — ha jól emlékszem, — a Szemforgató kegyesek egylete adott ki éretlen gavallérok és érett urnők számára, ebben az esztendőben. — A czimlap jelvénye ez:

Kérdés. Miért szép a szép?

Felelet. Hogy szeretetessék.

Lássuk most az özvegyesség fejezetét:

Kérdés. Az özvegy asszony miért fiatal?

Felelet. Hogy férjhez menjen.

Kérdés. A fiatal asszony miért özvegy?

Felelet. Hogy férjhez menjen.

Látható innen, hogy minden ut Rómába vezet s ezt a szép Sára is jól érezte, a vén Miska pedig mesterileg értette.

Hozott is rövid időn egy minden tekintetben tönkre ment fiatal grófot, ki mindenét elkártyáztatva a szó teljes értelmében gavallér volt.

A többit olvassuk le a szemforgató kegyesek kis kátéja hátlapjáról.

Kérdés. Miért megy tönkre a gavallér?

Felelet. Hogy gazdag házasságot köthessen.

Kérdés. A gavallér miért köt gazdag házasságot?

Felelet. Hogy megint tönkre mehessen.

Szól-szóra így történt a szép Sárával is. Nőül ment a szép gavallérhoz s egy rövid boldog évmúltán elénekelhette volna a híres „Lieber Augustin” nótáját. Mert se pénz, se posztó; se gavallér, se ház.

S most még csak egy utolsó pillantást a kis káté Protekció rovatára.

Kérdés. Mit cselekszik a tönkre ment fiatal nő?

Felelet. Elmegy vezekleni.

Kérdés. Miképen?

Felelet. Folyamodik a fővárosi tanképesítő bizottsághoz.

Igy vezeklett a szép Sára. S miután sokféle művészi tanfolyamot végzett, egy elemi iskolában kezdte a kis leányokat énekeltetni, magát pedig gyakorolni a paedagogiai komoly pillantásokban.

Mikor a képviselő utazik.

Friss pletyka. —

Egy elegánsul öltözött ur, komor és gondolkozó mint a csucsai havasok felett az ég — fellegszakadás előtt; nyugtalan és étvágytalan, a kinek csak a sósperc és a krigli sör adhat némi enyhülést: — mindjárt tisztában lehetünk vele, hogy képviselőjelölt, a ki kerületet s mandátumot keres...

Nos, ilyen ur érkezett pár nap előtt Csucsára az éjjeli vonattal. Ott jóízűt (?) aludt s hajnalban már nyugtalanul járt fel s alá a „Vig vadász“ folyosóján. Finom szivarja sustorgott, sziporkázott és valószínűs füstfellegét okádott, mely glóriával fonta körül a honfiai gondoktól terhes honatjai homlokot. Világos, hogy program beszédre gondolkozik...

— Barátom! — szólít meg egy arra cزامmogó álmos kellnert. Nem tud-e egy fuvar Zilahra?

— Igenis nassága... Van itt egy kocsi, mely Zilahra megyen.

— Üresen?

— Nem, egy ur megyen rajta.

— Hol van az az ur?

— Az étteremben kávézik...

A képviselő ur nyomában az étterembe siet és szintén kávéért kérvé, rövid szemlét tart a mellette lévő asztalnál kávézó egyetlen utazó vendég felett. A szemle kielégítő... Rokonszenves, uri vonások s olyan békés kinyomattal, a milyen csak egy jámbor szavazó polgárnak lehet.

— Hhm... khöm... Zilahra tetszik utazni?

— Igen.

— Én is oda indulnék.

— Igen?

— Kellemetlen idő...

— Igen kellemetlen!

— Aligha alkalmas kocsim kerül,

— Tessék velem utazni. Kocsimon mindketten szépen elférünk.

— Köszönöm.

— De én mindjárt indulok s ha lehet...

— Kérem annál jobb; én is sietek.

Pár perc múlva már kényelmes kocsiban, gyors ütemben robogtak a csucsai uton — a komor, gondolkozó ur és a békés kinézésű fogat tulajdonos.

A gondolkozó ur úgy gondolta, hogy illenék a fogat tulajdonossal barátságos beszélgetésbe eresz-kedni.

— Zilahi lakos tetszik lenni?

— Igen, ottani ügyvéd és...

— Igen örvendek! [Barátságos, meleg, gyors kézszorítás: előleg a vox-ra.] Ugyan kérem, hogy állanak ott a pártok? ... Ugy hallom a kormány-párti képviselő bukófémben van?

— Csalatkozik; — hisz még ellenjelölt sincs. Megválasztatása bizonyos.

— Én úgy hiszem uraságod rosszul van értesülve; daczára, hogy ottani polgár. Én úgy hallottam, hogy a függetlenségi párt jelöltet állít fel és a lelkesedés óriási... a győzelem biztos; a jelenlegi képviselő pedig colossális bukásnak néz előbe...

— Hahaha! Ostoba beszéd! ... A kormány-párt szilárdabb, mint valaha!

— De kérem... az nem lehet; ismétlem: ön rosszul van értesülve...

— Én és rosszul értesülve! Nevetséges! ... Ki lehet jobban értesülve mint én, mikor én (udvarias meghajlás.) Lörinczy György országgyűlési képviselő vagyok... a zilahi kormánypárt jelöltje.

— Khm... khöm... És én — Olay Szilárd képviselő, a zilahi függetlenségi párt jelöltje...

Hosszu orrok... megnyult ábrázatok... savanyuan udvarias mosolyok... békésen mosolygó — farkas szemek...

... Így beszéli ezt Fáma asszonyság.

Semper Idem.

Egy év alatt.

— Beszély. —

Irta: Pollux.

(Folyt. és vége.)

V.

Irmát, az m—i főispán leányát egész sereg udvarló környezte. De az ábrándos, fekete szemű leányka közönyösen fogadta a mindennapi émelgyős bókokat. Benső, igaz szerelem után vágyott; megalkotta, kifaragta képzeletében ideálját, — de nem találta fel ama léha ifjak között, kik minduntalan hajlongtak előtte.

Ugy találta, hogy ideáljához leginkább hasonlít közülök — Elemér, és e tudat, többszöri találkozásuk alatt jobban-jobban gyökeret vert szívében. Viszont az a tudat, hogy megtalálta ideálját, lassanként eloszlatta előbbi buskomorságát s ha az ifjú közelében volt, a pajzánságig jó kedvé lett.

A leányka szépsége, vig kedélye, és az a tudat, hogy szívesebben cseveg vele, mint mással, — nem maradtak hatás nélkül Elemérre. Minden szá-

bad idejét a lányka körében tölté, részint mert tudta, hogy ez által a lánykának — kit sajnált, — örömet szerez; részint pedig, hogy a vig kedvű barátnő mellett feledje bánatát egy-egy pillanatra.

S a pillanatokból perczek lesznek. Ezekből ismét órák, aztán napok... Szóval mikor Elemér hébe-hóba elővette a Jolán arczképét, azt vette észre, hogy az az arczkép nem találó. Hiszen annak a leánynak a kit ő szeret, sokkal szebb fekete szemei vannak, mint a Jolán kék szemei, sokkal pirosabb ajka, satöbbi... És végül arra a tudatra ébredt, hogy kicsérélte Jolánt Irmával s hogy azzal a bensőséggel szereti, melylyel Jolánt szerette volt...

Egy délután éppen akkor lépett be Irmához, mikor az a zongorához ült.

Elemér helyet foglalt mellette, hogy a kotta lapokat forgassa. De mikor a lányka az ábrándos mély érzelmű német dallamokhoz kezdett, annyira megbűvölten hallgatta, hogy az accordok már rég elhangzottak volt, mikor ő még mindig szótlan bámulta a leányka csinos alakját s szép arcát.

— Kegyed már nem játszik? — kérde Elemér, kis vártatva, magához térve, fölébredve me-rengéséből.

— Hahaha! — felelt Irma, csengő kacaját hallatva; — hiszen ezt a lapot már régen lejátszot-tam, de ön rossz ember, — úgy látszik, nem kíván-ta, hogy folytassam...

A kocka el volt vetve... Egy végtelen hosszú, határtalanul szenvedélyes, mézédés csók ad-ta meg a magyarázatot...

S a lelkiismeret?

És a becsületszó?

Hja, az ritkán jön számításba azok előtt, a kik szeretnek. A szív nagyon rossz matematikus, nem bajlódik az ilyen „csékélyiségekkel!“ — Egyszerűen kitörli őket a számításból.

Elemér is talált rá módot, hogy lelkiismeretét megnyugtassa s lelkiifurdalásait elnémitsa.

— Hiszen hogy Irmát szeretem, az valódi jó-tétemény mind reám, mind Jolánra nézve, mert mi sohasem lettünk volna egymással. Jolánnak férje van és ő bizonyosan szereti, vagy szeretni fogja férjét! Ez volt a kivezető ut a labirynthból.

Becsületszavát pedig beváltotta, a mennyiben az év elteltével megjelent a fölbontatlan levéllel Ligetiéknél. Ezzel — azt hitte, — mindent megtett.

VI.

Várva várták.

Mert azok után, a miket Jolán férjének beval-lott, mindketten igen boldogok lehetek volna, ha Elemért kihagyhatták volna a számításból, de attól félték, hogy ő előáll jogait követelni. Örömcsepp volt ez az örömpohárban.

Elemér megérkezett.

S a mosolygó ég rózsá pirján imént föltűnt báránnyelű szétfoszott mint a bugyborék s teljes pompájában ragyogott felettük az ég.

Elemér őszintén mindent bevallott s arra kér-te Jolánt, oldja fel adott szavától.

Ki volt közöttük a legboldogabb?

Jolán-e? — ki boldog volt, hogy volt miért megbocsátani Elemérnek.

Elemér-e? — kit most már mi sem választott al Irmától.

Vagy a férj? — ki nemes szívéhez méltó jut-talmat nyert neje szerelmében, — s a ki most vissza nyerve régi jókedvét s pár percz alatt feledve a sok-sok szenvedést, elhatározta, hogy ráijeszt Ele-mérre.

— Annak kell megtörténnie, a mi a levélben írva van, melyet egy év előtt adtam át neked! Bonts föl és olvasd, — szóló tettetett szigorral.

Elemér meghökken.

Mily nagy volt azonban öröme, mikor a levél-ben ezeket olvassa:

„Kik egymást szeretik, egyesüljenek.“

— De hát nekünk már ezután nem lesz Ele-mérünk, — szóló most Ligeti nevetve.

— De hogy nem! — kacagott Jolán. Az első fiunkat Elemérnek kereszteljük, ugy-e édes férjem?

— Az én leányom meg Jolán lesz majd — szóló Elemér, — hogy nekem is legyen ezután is Jolánom.

— Brávó, brávó! — kiáltott Ligeti, — aztán majd összeházasítjuk a két gyermeket! ... Imád-kozzatok, hogy ilyen bölcsen rendelte az Isten!

VII.

— Ah, tehát ez a te történeted, így jutottál ilyen csókolni való feleséghez? — szóló Elemér-hez, mikor elbeszélését befejezte volt.

— Így!

— No akkor barátom, nekem is van reményem szép feleséghez, — mondám nevetve.

— Nem értelek! — szóló Elemér némi aggály-lyal vonva össze szemöldeit.

— No hát, mert az első lépést — a mivel te kezdted, — én is megtettém ám! Én is szerelmes vagyok a más feleségébe — — — — —

Neki persze nem mondtam volt meg, de önkö-nek szép olvasónőim megmondhatom, mert önkö-ugy-e, nem fognak elárulni, hogy a kibe szerelmes vagyok, az véletlenül az Elemér felesége.

Önökön áll most hölgyeim, hogy tovább jus-sak az első lépésnél, s ha önök közül valaki vállal-kozik reá, akkor én bizonyosan hamarabb elfeledem Irmát, mint egy — év alatt. Önök pedig két egyént köteleznek le egyszerre: engem a papucs-hoz, és Elemért, a ki borzasztó féltékeny...

Hirdetések.

1099.—1887. sz.

Hirdetmény.

Melynélfogva az érdekelt feleknek tudomására hozatik, mikép a szilágysági helyi ér-dekü vasut építési vonalában Sz.-Somlyó város határ területén kisajátítás alá eső birtok rész-letek és épületekre vonatkozólag a nagyméltó-ságu közmunka és közlekedési miniszter ur f. évi 19,993. számú intézkedésével a kisajátítási eljárás elrendeltetvén, Szilágymegye közigazga-tási bizottság elnöksége f. évi 1202. számú in-tézkedésével kiküldött bizottság működését Sz.-Somlyón f. évi június hó 16-án d. e. 9 órakor a városházánál fogja megkezdeni — e célból a kisajátítási tervrajz és összeírás közzsemlére kitétetett — s azok a hivatalos órák alatt megtekinthetők, a kisajátítási terv megállapi-tása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem fog megjelenni. Sz.-Somlyón 1887. május 27.

Gencsy Sándor,
polgármester.

50—1—2.

Szilágymegye főispánjától, mint a közigazgatási bi-zottság elnökétől.

1202—1887. közig. biz.

Hirdetmény.

A szilágysági helyi érdekű vasut céljaira, Sz.-Somlyó város határában szükségelt területek egy részére nézve közmunka- és közlekedésügyi minis-ter ur, folyó évi május hó 17-ről 19,993. sz. a. kelt in-tézkedésével, a kisajátítási eljárást elrendelvén; — értesitem az érdekelteket, hogy az 1881. XLI. t. cz. I. fejezete alapján felek részéről netán emelendő igények és észrevételek felett határozni hozott bi-sottságnak Sz.-Somlyó város tanácsházánál és eset-leg a helyszínen megtartandó eljárása határidejűl folyó évi június hó 16-ik napjának d. e. 10 órája és folytatólag tüzetett ki; — hogy továbbá a kisajátítási tervrajz és összeírás, Sz.-Somlyó város tanácsházánál 15 napi közzsemlére, külön meghirde-tés mellett ki fog tétetni.

Zilah, 1887. május hó 23.

B A R A N Y I,
főispán.

49—2—3

Figyelmeztetés!

A netaláni rossz szándékból elterjesztett álhirekkel szemben értesítjük a t. cz. közönséget, hogy a

Szt.-László [Püspök] fürdő gyógyforrásai

bő és természetes (nem hűtött) vízzel birnak, ugyanis: az „István“-fürdő vízmagassága 120 cm., hőfoka (33° R.) az „Erzsébet“ „ „ 112 cm., „ (32½° „) a „László“ „ „ 110 cm., „ (32° „) a „Füzfás“ „ „ 115 cm., „ (29° „)

ugy a közkedvelt, ugynevezett „Frigyes“ ivó kut is bő és tiszta vizet szolgáltat, s az ivó-helyiség a t. cz. vendégek kényelmére újra rendeztetett.

Szép, száraz szobák napi ára 50 krtól 2 frtig.

Kitűnő, jutányos konyha és pineze.

Vasut-, posta- és táviráda-állomás,

Tisztelettel:

Uradalmi fürdő-igazgatóság.

Fürdő megnyitás május 1-én.

46—3—3

A szilágysomlyói nyomda-részvénytársaság. 1887.